

D.O.O
LOVSTVO

PIB: 02273519
PDV: 80/1-00295-9
ŽR: 520-21130-26

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU „LOVSTVO“ BAR
Danila Lekića br.2 , 85000 Bar tel/fax 030/314-864

Društvo sa ograničenom odgovornošću
LOVSTVO
Broj: 1929/1/24
Dan: 25. 11. 2024 god.

**PROGRAM RADA
DOO „LOVSTVO“ BAR
za 2025. godinu**

Bar, novembar 2024. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. ORGANIZACIONA STRUKTURA I ŠEMA.....	4
3. OPŠTI PODACI O LOVIŠTU.....	5
4. STANJE POPULACIJE DIVLJAČI.....	7
5. OPIS TEHNIČKE OPREMLJENOSTI LOVIŠTA.....	8
6. PODACI O GAZDOVANJU SA DIVLJAČI I LOVIŠTEM.....	9
7. LOVNE SEZONE DIVLJAČI U CRNOJ GORI	12
8. PROGRAM MJERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA	13
9. LOVNI ZABRANI	14
10. TERENI ZA OBUKU PASA	15
11. SKLONIŠTE ZA NAPUŠTENE ŽIVOTINJE.....	16
12. CILJEVI	17
13. IDENTIFIKACIJA I REGISTRACIJA PASA U SKLADU SA ZAKONOM	18
14. KAPACITETI SLUŽBE ZA RAD U SKLONIŠTU ZA NAPUŠTENE ŽIVOTINJE	18
15. ZBRINJAVANJE NAPUŠTENIH PASA I MAČAKA.....	21
16. UDOMLJAVANJE ŽIVOTINJA	22
17. EDUKACIJA I PODIZANJE SVIJEŠTI O ODGOVORNOM VLASNIŠTVU	23
18. PLAN SMANJENJA UČESTALOSTI UGRIZA PASA	24
19. FINANSIJSKI PLAN POSLOVANJA ZA 2025. GODINU	25
20. ZAKLJUČAK	29

1. UVOD

D.o.o „ Lovstvo“ Bar osnovano je Odlukom o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „ Lovstvo“ Bar („ Sl.list CG – opštinski propisi “ , br. 10/16 i 40/21).

Djelatnosti društva definisane su Statutom i ono obavlja sledeće djelatnosti:

- ~ Lov , traperstvo i odgovarajuće uslužne djelatnosti – šifra 0170
- ~ Pomoćne djelatnosti za uzgoj životinja – šifra 01.62
- ~ Veterinarska djelatnost – šifra 75.00
- ~ Zbrinjavanje i tretman napuštenih kućnih ljubimaca – šifra 96.09
- Zbrinjavanje i boravak kućnih ljubimaca po zahtjevu trećih lica

Na osnovu člana 19 Zakona o divljači i lovstvu („ Službeni list CG“ , br.52/08 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Društvo sa ograničenom odgovornošću „ Lovstvo“ iz Bara (korisnik lovišta) zaključili su Ugovor o korišćenju lovišta „ Bar“ , broj : 08-314/23-571/16 dana 8. februara 2023. godine .

Ovim ugovorom uređuje se korišćenje lovišta “ **Bar** “ koje je ustanovljeno na cjelokupnoj teritoriji opštine Bar (u njenim administrativnim granicama), osim u dijelu gdje se graniči sa Nacionalnim parkom „ Skadarsko jezero“ , ukupne površine **49.087 ha** , a naročito: uslovi korišćenja lovišta, mjere koje je korisnik lovišta dužan da preduzme u cilju unapređenja lovišta, procjena brojnog stanja divljači po vrstama, prestanak i raskid ugovora i dr.

Potpisivanjem Ugovora o korišćenju lovišta „ Bar“, stekli su se uslovi za izradu Lovne osnove koja je urađena u skladu sa Zakonom sa periodom važenja od 1.aprila 2023. godine do 31. marta 2033. godine.

Za uzgoj zaštite i korišćenje divljači veliki značaj imaju određene međunarodne konvencije i ugovori , kojih je Crna Gora potpisnica pa je iz tog razloga i lovna osnova usklađena sa tim.

Uprava za bezbjednost hrane , veterinu i fitosanitarne poslove je na osnovu člana 10 stav 3, člana 21 stav 1 i 2 , i člana 53 Zakona o veterinarstvu („ SL.list CG“ br. 30/12, 48/15, 52/2016 i 43/2018) i člana 18 Zakona o upravnom postupku („ Sl.list CG“ br. 56/14 , 20/15 , 40/16 i 37/17) dana 20.08.2024. godine donjela rješenje kojim se upisuje Veterinarska služba „ Lovstvo“ u Registar veterinarskih organizacija i službi i koja ispunjava propisane uslove u pogledu kadra , prostora , tehničkih uslova i opreme za obavljanje veterinarske djelatnosti.

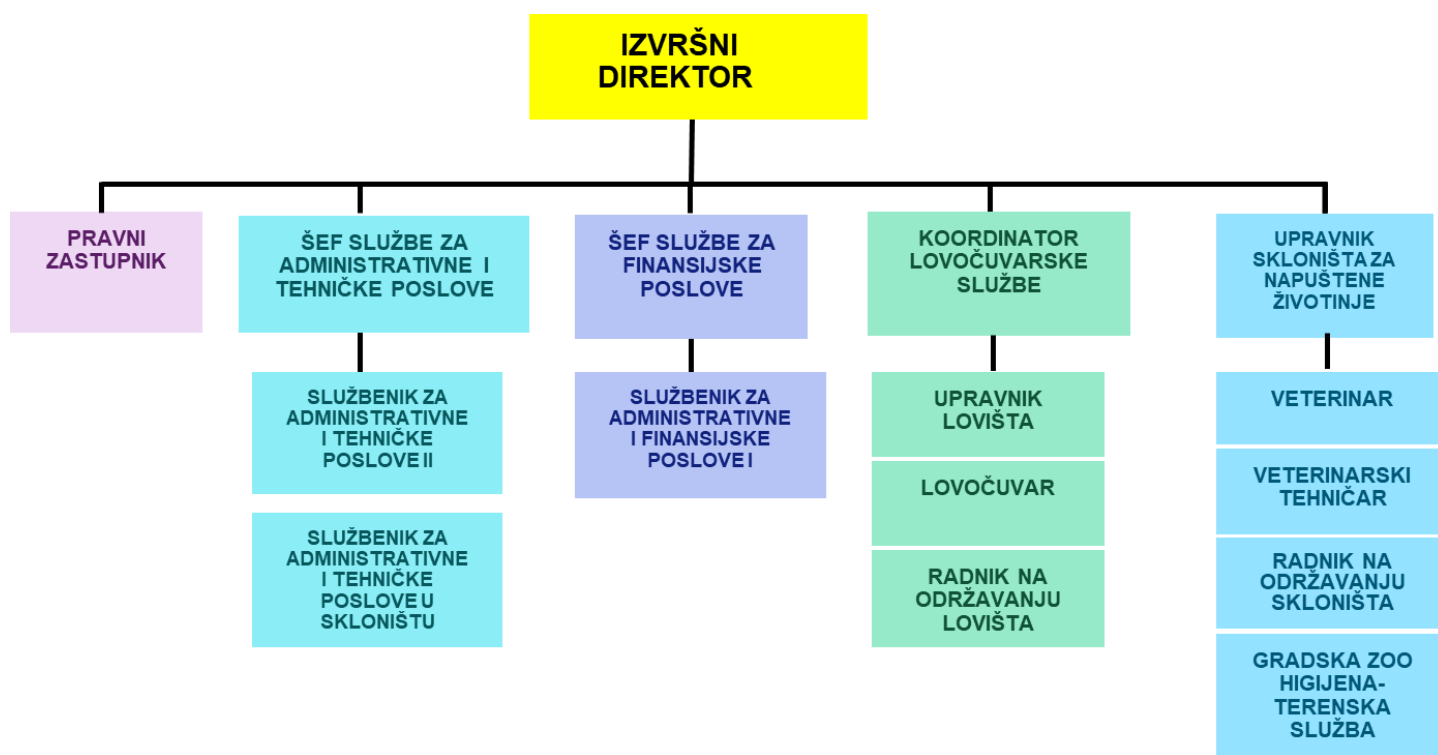
Veterinarska služba je dužna da obavlja veterinarsku djelatnost samo u Skloništu za napuštene životinje, i sprovodi Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja i druge programe i identifikuje i registruje životinje u skladu sa zakonom.

2. ORGANIZACIONA STRUKTURA - ŠEMA

Za obavljanje zakonske djelatnosti Društvo je uspostavilo organizacionu šemu .

Kvalifikaciona struktura zaposlenih na kraju 2024. godine

Nivo kvalifikacije	Ukupno
VII- 1 stepen ili više	7
IV - 1 stepen	11
II stepen	8

3. OPŠTI PODACI O LOVIŠTU

3.1. GRANICE LOVIŠTA

Odlukom o utvrđivanju lovnih područja („Sl. list CG“, broj 14/09), na teritoriji Crne Gore utvrđeno je pet lovnih područja: Sjeverno, Istočno, Centralno, Submediteransko i Mediteransko lovno područje, koje obuhvata pored teritorija opština Herceg Novi, Tivat, Kotor, Budvu, Bar i teritoriju opštine Bar na čijoj ukupnoj teritoriji se nalazi lovište „ Bar“.

Granice lovišta „ Bar“ ustanovljene su Odlukom o ustanovljavanju lovišta i osnivanju lovišta sa posebnom namjenom („ Službeni list CG“ , broj 128/22) i opisane su na sljedeći način:

Lovište „Bar“ pripada mediteranskom lovnom području. Granice lovišta su ustanovljene teritorijom opštine Bar, osim u dijelu gdje graniči sa NP „Skadarsko jezero“. Na sjeveru graniči sa opštinom Cetinje, na sjeveroistoku sa Nacionalnim parkom „Skadarsko jezero“, na jugoistoku sa Albanijom, na jugu sa opštinom Ulcinj, na jugozapadu izlazi na obalu mora, i na sjeverozapadu graniči sa opštinom Budva. Granica počinje ispod vrha Gorština na Grdočevici, odakle ide granicom Nacionalnog parka „Skadarsko jezero“, obilazi Orahovsko polje, obuhvata Umac, izbija na Bisticu, ide preko Crmničkog polja, siječe željezničku prugu ispod Zelenika, nastavlja kolskim putem Virpazar - Boljevići do iznad Virpazara, preko Rajice skreće na istok preko Krščela, Krnjica, Donjih Murića, Bljaca, Demirovića do mjesta Ckla gdje presjeca put Ckla – Zogaj. Odavde ide granicom prema Albaniji u pravcu juga do kote 496 gdje počinje međuopštinska granica sa Ulcinjom. Proteže se pravcem jugozapada preko Rumije, Krute, Možura i izlazi na more kod Uvale Hladne i ide obalom do Čanja i Uvale Pečinj. Odavde se penje na sjever međuopštinskom granicom sa Budvom preko Velje glave, Veljeg dola, Meteriza do tromeđe granica opština Budva, Cetinje i Bar ispod vrha Tatarija. Dalje ide međuopštinskom granicom sa Cetinjem preko Crmnice, Orluja grede, Gorštine do Grdočevice na početnu tačku.

3.2. POVRŠINA LOVIŠTA

Lovište je dijelom ravničarsko, brdsko i planinsko.

Površina lovišta je 48.087 ha, a prikaz strukture površine za lovište „ Bar“ dat je u sledećoj tabeli , a preuzet je iz Izmjena i dopuna Inoviranog elaborata o ustanovljavanju lovišta Crne Gore koje je Vlada Crne Gore donijela 2022. godine.

STRUKTURA POVRŠINA U LOVIŠTU

Struktura zemljišta po namjeni	Površina (ha)
Urbana područja, saobraćaj i industrija	1.430
Deponije	31
Kompleksi kultivisanih parcela	139
Pretežno poljoprivredna zemljišta sa značajnim učešćem prirodne vegetacije	3.778
Lišćarske šume	26.872
Četinarske šume	52
Mješovite šume	158
Pašnjaci	4.462
Sklerofilna vegetacija	436
Prelazno područje šume i makije	10.825
Gole stijene	29
Područja sa oskudnom vegetacijom	808
Močvare	31
Jezera	36
UKUPNO:	49.087

3.3. Kratak opis prirodnih i drugih uslova u lovištu

Lovište " Bar" se može podijeliti na tri geomorfološke sredine – pojasa, i to:

1. Pojas uz morsku obalu,
2. Pojas uz Skadarsko jezero,
3. Pojas masiva Rumije i Sutormana, Lisinja i drugih planina.

U okviru ovih geomorfoloških cjelina, mogu se izdvojiti i sledeće cjeline, koje su posebno zanimljive i to:

- a) Crmnički dio sa prostranom i ravnom kotlinom Crmničkog polja, koji je zanimljiv za razvoj lovstva.
- b) Krajina – koja se nalazi između Rumije i Skadarskog jezera, sa visinama do 1000 m.n.v. i ravnijim terenima na visinama od 400 – 500 m.n.v. koji su zanimljivi za jarebicu kamenjarku.
- c) Površini u zoni naselja Sozina i Gluhi do , na visinama od 600 – 800 m.n.v. koji su zanimljivi za jarebicu kamenjarku, zeca i divlju svinju.

Prema inklinaciji terena, struktura površina u lovištu je sljedeća:

Inklinacija %	Površina ha	Procenat %
< 5	2.307	4,7
Od 6 do 10	2.454	5,0
Od 11 do 20	6.872	14,00
Od 31 do 30	7.363	15,00
>30	30.091	61,3
UKUPNO	49.087	100

4. STANJE POPULACIJE DIVLJAČI

Prema članu 7 Pravilnika o sadržini i načinu izrade lovne osnove i učešću zainteresovanih lica u postupku njenog donošenja („Službeni list CG“ broj 53/11 i 23/12) divljač se osim prema Zakonu o divljači i lovstvu razvrstava na:

1) prema namjeni površina na uzgojnu vrstu - vrsta divljači koja se prvenstveno uzgaja ili se planira uzgajati

2) na ostale vrste - vrste koje prirodno žive u lovištu ili se unose u lovište neposredno pred lovnu sezonu.

Prema načinu migracije divljač se razvrstava na:

1) **stalne vrste** (vrsta divljači koja u lovištu živi tokom cijele godine, u njemu nalazi hranu i zaklon i razmnožava se);

2) **sezonske vrste:**

- vrsta divljači koja prelazi iz lovišta u lovište tokom cijele godine, u zavisnosti od godišnjeg doba;

- selice stanarice (gnjezdarice) - vrsta divljači koja dolazi u lovište tokom proljeća, u njemu se hrani, sklanja i razmnožava, a u jesen odlazi i

- selice zimovalice - vrsta divljači koja u lovište dolazi tokom jeseni i zime, u njemu se hrani i sklanja, a u proljeće odlazi;

3) **povremene vrste** - vrsta divljači koja dolazi u lovište samo povremeno, u njemu se hrani, sklanja i razmnožava i

4) **prolazne vrste** - vrsta divljači koja tokom svoje migracije prolazi kroz lovište.

Brojno stanje divljači utvrđeno je u skladu sa **Pravilnikom o metodologiji za utvrđivanje i praćenje brojnog stanja divljači** , kao i upustvima datim u Programu razvoja lovstva , od strane stručne službe korisnika lovišta , u saradnji sa pojedinim članovima društva – lovcima, i to za:

1) **krupnu divljač** – procjenom brojnosti, opažanjem i praćenjem tokom cijele lovne godine, a iskazan je brojem grla po polnoj i dobnoj strukturi;

2) **sitnu divljač** – procjenom brojnosti u proljeće i praćenjem tokom cijele lovne godine.

Utvrđeni prolječni fond divljači u lovištu „ Bar“ , na dan 01.04.2024. godine , uzet kao početno brojno stanje divljači , dat je u sledećoj tabeli:

<i>Uzgojne vrste krupne dlakave divljači</i>		
Svinja divlja (<i>Sus scropha</i> L.)		632
<i>Uzgojne vrste sitne dlakave divljači</i>		
Zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.)		2.420
<i>Uzgojne vrste pernate divljači</i>		
Jarebica kamenjarka (<i>Alectoris graeca</i> Meissn.)		1.292
<i>Ostale vrste krupne dlakave divljači</i>		
1.	Vuk (<i>Canis lupus</i> L.)	15
<i>Sitna dlakava divljač</i>		
2.	Jazavac (<i>Meles meles</i> L.)	160
3.	Mačka divlja (<i>Felis silvestris</i> Schr.)	36
4.	Kuna bjelica (<i>Martes foina</i> Ehr.)	300
5.	Kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	300
6.	Vjeverica (<i>Sciurus vulgaris</i> L.)	170
7.	Lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	50
8.	Šakal (<i>Canis aureus</i> L.)	100

<i>Ostale vrste pernate divljači – stalne vrste</i>		
9.	Golub pećinar (<i>Columba livia Gmelin.</i>)	3.000
10.	Gugutka (<i>Streptopelia decaocto Friv.</i>)	2.000
11.	Svraka (<i>Pica pica L.</i>)	2.000
12.	Sojka (<i>Garrulus glandarius L.</i>)	2.000
<i>Ostale vrste pernate divljači – migratorne vrste (u toku lovne godine)</i>		
13.	Golub grivnjaš (<i>Columba palumbus L.</i>)	7.000
14.	Grlica (<i>Streptopelia turtur L.</i>)	1.000
15.	Prepelica pućpura (<i>Coturnix coturnix L.</i>)	11.000
16.	Patka krža kržulja (<i>Anas crecca L.</i>)	8.000
17.	Šumska šljuka – bena (<i>Scolopax rusticola L.</i>)	10.000
18.	Bekasina (kokošica) (<i>Gallago gallinago L.</i>)	1.000

Po prestanku zimskog perioda a prije kretanja vegetacije dok je vidljivost i preglednost terena dobra, obaviće se redovno brojanje divljači. Populacija divljači, njihova brojnost i stanje, se prati tokom čitave godine, pa prebrojavanje divljači na kraju lovne sezone služi za eventualne korekcije brojnog stanja divljači. Stvarno brojno stanje divljači nije moguće sa apsolutnom tačnošću utvrditi, ali dobrom organizacijom može se doći do približnog broja stanja divljači, prilikom čega je dozvoljena greška pri prebrojavanju divljači do $\pm 20\%$.

5. OPIS TEHNIČKE OPREMLJENOSTI LOVIŠTA

Pregled lovnih objekata (lovno-uzgojnih, lovno-tehničkih i lovno -turističkih), u lovištu „ Bar“ na dan 01.04.2024. godine, dat je u sledećoj tabeli:

	Naziv objekta	Jedinica mjere		
		ha	m ²	kom
1.	Zabrani	7.274		
2.	Lovni rezervati	930		
3.	Hranilišta za dlakavu divljač			30
4.	Hranilišta za pernatu divljač			17
5.	Pojilišta			60
6.	Solila			20
7.	Fazanerija			1
8.	Kaljužišta			6
9.	Prihvatišta za divljač			1
10.	Zimovališta za pernatu divljač			1
11.	Uzgajališta – ograđeni prostori			1
12.	Lovačke staze i putevi		250km	
13.	Osmatračnice – čeke zatvorene			2
14.	Poligoni za obuku pasa			5
15.	Volijeri			1
16.	Objekti za skladištenje hrane			1

Lovočuvarska služba je opremljena lovačkim oružjem koje se zadužuje u skladu sa Zakonom i propisima i sa četiri terenska vozila za obilazak lovišta “ Bar”.

6. PODACI O GAZDOVANJU LOVIŠTEM

Cilj gazdovanja lovištem je očuvanje stabilnosti ekosistema, progresivno i održivo lovno gazdovanje na način da se održava njihova biocenotska raznolikost, sposobnost razmnožavanja, produkcija, vitalnost i potencijal, ispunjenje ekološke, gazdinske i socijalne funkcije, a da to ne šteti drugim ekosistemima. Uzgojiti i održavati u lovištu populacije gazdinski značajnih vrsta divljači u brojnosti koja će osiguravati prirodno uklapanja tih populacija u sklopu životne sredine. Taj cilj se može postići ako u prostoru i u vremenu uredimo lovište tako da osiguramo integralno specifičnosti faune i flore.

Radnje u lovištu treba preduzeti poštujući temeljno načelo lovne ekonomike.

S potrebnim minimumom troškova u određenom vremenskom razdoblju treba postići što bolji uspjeh gazdovanja služeći se svim mjerama za postizanje optimalne brojnosti divljači, vodeći računa o očuvanju prirodnog integriteta uzgojnih vrsta divljači kao zooloških jedinica.

Instrumenti za ostvarivanje cilja gazdovanja i namjene lovišta su :

1. Izbor prikladnih uzgojnih značajnih vrsta;
2. Pozitivna izmjena ekoloških uslova staništa značajnih za izabrane vrste;
3. Propisivanje mjera uzgoja, zaštite i korišćenja divljači koje su u skladu s biološkim osobinama uzgojnih vrsta divljači;

Kao korisnik lovišta „ Bar“ objedinili smo lov kao sport i rekreaciju ; lov kao privrednu djelatnost , a za narednu godinu planirana je izrada Plana uzgoja i zaštite divljači, koja se izrađuje na period važenja od 2025-2030 godine .

Radi sprečavanja pojave i ranog otkrivanja unosa virusa AKS u lovišta Crne Gore, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je propisane su biosigurnosne i druge preventivne mjere u lovištu a odnose se na izgradnju objekata za evisceraciju otvorenog tipa koje planiramo da dodatno postavimo na terenima kao i postavljanje nove osmatračnice.

Obzirom na inicijativu Uprave Nacionalnog parka „ Skadarsko jezero“ da potpišemo memorandum o saradnji , te uz činjenicu da će se zabrani u području Krajine naslanjati na zaštitnu zonu Nacionalnog parka „ Skadarsko jezero“ planiramo saradnju sa Službom zaštite NPSJ .

Kontrolisani lov na određenim a zaštita i prihranjivanje na ostalim terenima u planu je kao mjera održavanja broja jedinki na optimalnom nivou. Ove mjere posebno se odnose na populacije jarebica i zečeva.

Usled povoljnih klimatskih i ostalih uslova povećana je populacija divlje svinje te će se nastaviti planiranim mjerama kontrolisanog odstrela tokom 2025/26 lovne sezone uz obaveznu veterinarsku kontrolu odstrijeljene divljači.

Većini naše lovne divljači u zimskim mjesecima je neophodna prihrana , koja će biti pravovremeno i pravilno izvedena. U lovnoj 2025/26 godini je planirana prihrana jarebice i divlje svinja (zrnasta,kabasta i gomoljsta hrana) .

Prihranjivanje počinje u septembru tako da divljač zna gdje može naći hranu kad joj zatreba. Hranilišta ili mjesta za ostavljanje zrnaste i kabaste hrane su odabrana i rasprostranjena prema vrsti divljači koja se prihranjuje na sledećim terenima:

- Mikulići, Crveni brijegovi ispod puta i Vrsuta (prihrana zeca i jarebice)
- Mali Mikulići, Sutorman – Pozane , Ilino brdo -Jasen , Dračevica- Vučedabići, Krnjice (prihrana divlje svinje).

Mir u lovištu je značajan faktor za uzgoj divljači i neophodan je u periodu odgoja mladih ali i tokom cijele godine. Nažalost apsolutni mir u lovištu teško je postići za sve vrste divljači. Svjedoci smo sve većeg otvaranja šuma, izgradnje puteva iz razloga iskorišćavanja, prisustva izletnika i planinara, poljoprivrednika na obradivim površinama. Na ovako izmijenjene uslove u pogledu mira, divljač se prilagođava i brzo navikava na mnoge vrste uznemiravanja, osim u slučajevima neposredne opasnosti za nju.

Sve veća posjećenost Bara kao atraktivne turističke destinacije nameće potrebu za dobrim planiranjem i pojačanom kontrolom, kako bi se eliminisao eventualni negativni antropogeni uticaj.

6.1. Mjere zaštite divljači u lovištu

Društvo će kao korisnik lovišta „Bar“ nastaviti preduzimanje mjera zaštite divljači u lovištu, i to:

- čuvanje lovišta putem organizovane lovočuvarske službe uz saradnju sa pripadnicima MUP-a PJ Bar,
- suzbijanje nezakonitog lova,
- poštovanje zakonom određenih lovnih sezona za sve vrste divljači,
- skraćivanje lovne sezone ili smanjenjem broja lovnih dana, ako u lovištu dođe do smanjenja brojnog stanja neke vrste lovostajem zaštićene divljači ispod prirodnog kapaciteta,
- smanjivanje broja predatora koji prave štetu u lovištu,
- sprovođenje preventivnih mjera u lovištu radi zdravstvene zaštite divljači i drugih životinjskih vrsta,
- spašavanje divljači od elementarnih nepogoda (snijeg, led, poplava, požar i dr.),
- obezbjeđivanje mira u lovištu,
- preduzimanje preventivnih mjera prilikom obavljanja poljoprivrednih i drugih radova ili upotrebe hemijskih i drugih sredstava,
- obezbjeđivanje uslova za opstanak i razmnožavanje ugroženih životinjskih vrsta,
- sprovođenje mjera propisanih međunarodnim ugovorima o zaštiti migratornih vrsta
- druge mjere predviđene zakonom i planskim aktima.

6.2. Mjere uzgoja divljači u lovištu

Mjere uzgoja divljači u lovištu koje će Društvo, kao korisnik lovišta, preduzeti u cilju uzgoja divljači su:

- dovoljne količine biljne hrane (melioracijom pašnjaka i livada, obrada vještačkih livada i njiva za divljač, nabavka potrebnih količina kvasca, zrnaste ili gomoljaste hrane),
- dovoljno broja solila i količina soli za preživare;
- održavanje pojilišta i
- izgradnja zaklona.

6.3. Mjere uređenja lovišta

Mjere uređenja lovišta koje će Društvo kao korisnik lovišta, preduzeti radi izgradnje i održavanja lovnih objekata su:

- izgradnju 4 objekata za evisceraciju otvorenog tipa
- obnavljanje graničkih oznaka (metalne i drvene table) sa upozorenjima na granice lovišta, i granice lovnog zabrana;

- održavanje i izgradnja jedne nove osmatračnice koja će biti postavljena u lovištu podesnim za praćenje kretanja i posmatranja divljači – njihovog razvoja, zdravstvenog stanja i trofejne vrijednosti;
- održavanje zatvorenih čeka za osmatranje krupnih zvijeri i divljih svinja.
- održavati objekte (hranilice) za ponudu hrane biljnog i životinjskog porijekla,
- održavanja i redovne dopune solila i
- uređenje i održavanje izvora, i pojila te uređenje i održavanje prirodnih prostora gdje se zadržava voda;
- održavanje pristupnih staza i puteva sa kojih se može divljač posmatrati ili snimati

6.4. Mjere korišćenja divljači i lovišta

Mjere koje će Društvo, kao korisnik lovišta, preduzeti u cilju korišćenja divljači i lovišta obuhvataju:

- organizovanje grupnih posjeta u pejzažno atraktivnim staništima divljači,
- organizovanje foto-lova ili snimanja,
- realizaciju sanitarnog odstrijela radi izlučivanja bolesnih ili na bolest sumnjivih jedinki,
- realizaciju uzgojnog odstrijela radi izlučivanja uzgojno nepoželjnih jedinki,
- hvatanje divljači radi naseljavanja drugih staništa,
- realizaciju redovnog odstrijela radi korišćenja godišnjeg prirasta za održavanje (planiranih) optimalnih kapaciteta, polne i dobne strukture (ili podnošljive brojnosti kod predatora) u lovištima i
- korišćenje mesa i drugih djelova divljači.
- održavanje populacija na optimalnoj brojnosti mjerama korišćenja,
- dodatna ponuda nedostajućih hraniva biljnog i životinjskog porijekla,
- kontakti sa stanovništvom radi sprječavanja šteta na imanjima.

Sve naprijed navedene mjere i zahvati, prilagođavati će se uzgoju prvenstveno uzgojnih-glavnih vrsta divljači u lovištu:

- **Uzgojne vrste krupne divljači:**
svinja divlja (Sus scropha L.)
- **Uzgojne vrste sitne divljači:**
zec obični (Lepus europaeus Pall.)
jarebica kamenjarka (Alectrois graeca Meissn.)

Takođe, navedene mjere će se sprovoditi i pri gazdovanju sa ostalim vrstama divljači u lovištu, kako stalnim tako i prolaznim- sezonskim.

7. LOVNE SEZONE DIVLJAČI U CRNOJ GORI

Lovne sezone divljači u Crnoj Gori propisane su Pravilnikom o lovnim sezonama („ Službeni list CG“, br.34/09, 48/09, i 60/10) , kako je dato u sledećoj tabeli:

<i>Vrsta divljači</i>	<i>Lovna sezona</i>
<i>Krupna dlakava divljač</i>	
Svinja divlja	1.oktobar – 31.januar
Vuk	1.oktobar – 28/29. februar
<i>Sitna dlakava divljač</i>	
Jazavac	1.oktobar – 30. novembar
Kuna bjelica	1.oktobar – 31. januar
Kuna zlatica	1.oktobar – 31. januar
Zec	1.oktobar – 31.decembar
Lisica, šakal	1.oktobar – 28/29.februar
<i>Pernata divljač</i>	
Jarebica kamenjarka	1.oktobar – 31.decembar
Prepelica pućpura	1.avgust – 31.oktobar
Šumska šljuka, golub grivnjaš	1.novembar – 15.februar
Grlica	1.avgust – 31.decembar
Patka krža	15.avgust – 15.februar

7.1. Obim lova i plan odstrijela divljači – domaći lovci

R.b.	Vrsta divljači	Ukupan odstrijel
1.	Zec (<i>Lepus europaeus</i>)	200
2.	Šumska šljuka (<i>Scolopax rusticola</i>)	500
3.	Prepelica (<i>Coturnix coturnix</i>)	600
4.	Golub grivaš (<i>Columba palumbus</i>)	200
5.	Grlica (<i>Streptopelia turtur</i>)	120
6.	Patka krža(<i>Anas crecca</i>)	150
7.	Jarebica	50
8.	Divlja svinja (<i>Sus scrofa</i>)	150
9.	Jazavac (<i>Meles meles</i>)	20
10.	Kuna bjelica (<i>Martes foina</i>)	50
11.	Vuk (<i>Canis lupus</i>)	8
12.	Šakal (<i>canis aureus</i>)	30
13.	Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>)	25
14.	Kuna zlatica (<i>Martes martes</i>)	10

Od naprijed navedenih kvota za odstrijel divljači za organizaciju Ino lova navedene su odstrijelne kvote koje se ne smiju prekoračiti iz tabele koja slijedi:

7.2. Obim lova i plan odstrijela divljači - Ino lov

R.b.	Vrsta	Ukupan odstrijel
1.	Šumska šljuka (<i>Scolopax rusticola</i>)	300
2.	Prepelica (<i>Coturnix coturnix</i>)	300
3.	Patka krža (<i>Anas crecca</i>)	50
4.	Golub grivaš (<i>Columba palumbus</i>)	100
5.	Divlja svinja (<i>Sus scrofa</i>)	15

8. PROGRAM MJERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo naredbu za sprečavanje pojave , otkrivanje , suzbijanje i iskorjenjavanje zarazne bolesti afrička kuga svinja .

Propisane su biosigurnosne i druge preventivne mjere u lovištu koje se moraju u cijelosti poštovati.

Radi sprečavanja pojave i ranog otkrivanja unosa virusa AKS u lovišta Crne Gore, korisnici lovišta dužni su da sprovode sljedeće preventivne i druge biosigurnosne mjere u lovištima:

- 1) obezbjeđivanje sistema kontinuiranog nadzora od strane stručne i lovočuvarske službe lovišta i redovnog praćenja zdravstvenog stanja divljih svinja u lovištu;
 - 2) sprovođenje kontrolisanog ulaska lovaca u lovište, kao i kontrola ulaska neovlašćenih osoba i vozila u područje lovišta;
 - 3) sprovođenje sanitarnog odstrijela svih jedinki divljih svinja na bolest sumnjivog ponašanja uz prijavljivanje bez odlaganja, ovlašćenoj veterinarskoj ambulanti, nadležnom veterinarskom ili lovnom inspektoru ili Upravi, i slanje nadležnoj veterinarskoj ustanovi, radi uzorkovanja i laboratorijskog ispitivanja u skladu sa propisima iz oblasti veterinarstva;
 - 4) obezbijediti da svako lovište bude opremljeno sa određenim brojem objekata za evisceraciju (otvorenog ili u zatvorenog tipa objekta) u roku od četiri mjeseca od dana stupanja ove naredbe.
- Kao korisnici lovišta moramo obezbijediti da lovište bude opremljeno sa određenim brojem objekata za evisceraciju (otvorenog ili u zatvorenog tipa objekta) u skladu sa mogućnostima , i po idejama koje su sadržane u Priručniku o bolesti afrička kuga svinja kod divljih svinja i mjerama sigurnosti tokom lova.

Mjesto za obradu životinja otvorenog tipa treba da:

1. bude smješteno na površini sa stalno suvim zemljištem, ima krov koji štiti od kiše/snijega/sunca; i bude uređeno tako da spriječi zagađenje okolnog područja zaraženom krvlju, tečnostima, itd.;
2. bude ograđeno kapijama koje se zaključavaju kako bi se sprečio uzlazak divljih svinja, lešinara i neovlašćenih osoba;
3. posjeduje obezbjeđen dovod vode;
4. posjeduje obezbjeđenu jamu ili kontejner za odlaganje otpada i iznutrica;

Afrička kuga svinja (AKS) je kontagiozna, virusna, zarazna bolest domaćih i divljih svinja koja se manifestuje u vidu hemoragične groznice, a smrtnost može dostići i 100%. Uzročnik bolesti je virus koji je izrazito otporan na spoljne uslove i ostaje dugotrajno prisutan na zaraženom području.

Afrička kuga svinja nikada nije zabilježena na teritoriji Crne Gore.

Bolest nije opasna za ljude i druge životinje!

Oboljevaju isključivo domaće i divlje svinje, svih kategorija.

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove već duži period sprovodi niz aktivnosti koje su usmjerene na prevenciju odnosno na mjere za spriječavanje pojave ove bolesti, kao što su pojačani nadzor domaćih i divljih svinja i rigorozna kontrola uvoza svinja i proizvoda dobijenih od svinja na graničnim inspeksijskim mjestima kao i podizanje nivoa informisanosti i spremnosti svih uključenih – držaoci svinja, veterinarsko osoblje, lovci, granične službe, uvoznici mesa i proizvoda od mesa svinja i drugi.

9. LOVNI ZABRANI

Radi obezbjeđenja što povoljnijih uslova za reprodukciju divljači, u lovištu „ Bar“ izdvajaju se sledeći lovni rezervati i zabrani:

Lovni rezervat :

» **Spič** - Granica zabrana počinje od pristaništa u Sutomoru i ide obalom ispod Golog brda, Spičanskog polja i Crnog rta, i dalje obalom do granice sa Budvom, preko brda Dubovica izbija na Jadransku magistralu kod Kufina pa u pravcu Sutomora, južno do brda Nehaj, odakle skreće putem iznad Spičanskog polja nazad do pristaništa. Površina ovog zabrana iznosi **930 ha**.

Trajni lovni zabran:

» **Njegalica** – Granica zabrana ide od sela Utrg sa južne strane pa zapadno međuopštinskom granicom sa opštinama Budva i Cetinje pa sjeverno do lovnog zabrana „Bjelasica“. Površina ovog zabrana iznosi **860 ha**.

Privremeni lovni zabrani :

» **Livari – Besa - Donji Murići – Đuravci** – ovaj zabran obuhvata djelove navedenih lokaliteta , ispod kolskog puta do granice sa Nacionalnim parkom „ Skadarsko jezero“ . Površina ovog zabrana je **1.814 ha**.

» **Zabran Krajina** – Zabran Krajina , s donje strane puta – Granica lovnog zabrana počinje od prevoja Steglaš, glavnom cestom zahvata selo Arbneš i nastavlja putem prema Ostrosu. Iz Ostrosa nastavlja prema selu Sječ gdje se graniči sa Nacionalnim parkom „ Skadarsko jezero“. Sa prevoja Steglaš, međudržavnom granicom Crne Gore i Albanije spušta se na pristanište Ckla, gdje se graniči sa teritorijom Nacionalnog parka „ Skadarsko jezero“ . Površina ovog zabrana iznosi **2.650 ha**.

» **Zabran Vučka gora** – Ovaj zabran se prostire od mosta Tanki rt, glavnom cestom Bar-Podgorica, skreće putem ka selu Dabovići prema selu Komarno do granice sa opštinom Cetinje. Dalje se spušta granicom između opština Bar i Cetinje, prema teritoriji koju zahvata Nacionalni park „Skadarsko jezero“. Površina ovog zabrana iznosi **1.950 ha**.

10. TERENI ZA OBUKU PASA

U okviru površina koje su iz bilo kog razloga zabranjene za lov, spadaju i površine za trening i obuku pasa. U tu svrhu je potrebno obilježiti te površine u iznosu od 5% površine lovišta " Bar ", a na osnovu (Zakona o divljači i lovstvu, član 59).

Za vrijeme obuke i treniranja lovačkih pasa zabranjen je lov i uznemiravanje divljači i drugih životinjskih vrsta.

Za vrijeme obuke i treniranja lovačkih pasa zabranjeno je nošenje oružja.

Zabranjen je trening i obuka pasa u periodu od 01. marta – 30. juna tekuće godine.

Posebno se izdvajaju površine za treninge i obuku pasa za pernatu i dlakavu divljač.

Terene za obuku pasa nalaze se na sledećim lokacijama:

Volujica – Za obuku svih vrsta lovačkih pasa određuje se teren na brdu Volujica od bazena Luke Bar do tunela „Ćafe“.

Crmničko polje – Za obuku za pse ptičare određuje se teren Crmničko polje – ispod stanice Crmnice putem prema crpnoj stanici između pružnog nasipa i rijeke.

Sutorman – Za obuku za pse goniče određuje se teren Sutorman od manastira Ribnjak prema Strelištu do Starog kolskog tunela.

Lisinj - Za obuku za pse goniče određuje se teren Lisinj od Gornjih poda prema Krstu do Škurte.

Obida - Za obuku za pse goniče određuje se teren Obida od raskrsnice prema selu Godinje, putem prema Ostrosu do izvora Studenac ispod puta u selu Godinje.

11. SKLONIŠTE ZA NAPUŠTENE ŽIVOTINJE

Zakon o zaštiti dobrobiti životinja ("Službeni list Crne Gore", br. 014/08, 040/11 i 047/15) je krovni propis kojim se uređuje oblast zaštite dobrobiti životinja. Ovim zakonom su definisane obaveze i odgovornosti fizičkih i pravnih lica u cilju zaštite zdravlja i dobrobiti životinja.

Skupština Opštine Bar je dana 26.02.2024. godine donijela Odluku o kućnim ljubimcima na teritoriji opštine Bar u skladu sa navedenim Zakonom.

Odluka je bila neophodna kako bi se stvorili uslovi za kvalitetnije obavljanje komunalne djelatnosti zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih životinja (kućnih ljubimaca) i održavanje skloništa za njihovo zbrinjavanje, uspostavljanje kontrole populacije pasa i povećanje svijesti o odgovornom vlasništvu, kao i za smanjenje broja ujeda i napada pasa na građane i njihovu imovinu i povećanje stepena zaštite dobrobiti životinja.

Humani i efikasni planovi kontrole treba da se oslanjaju na koncept odgovornog vlasništva koji značajno može redukovati broj napuštenih životinja i problem koji se za njih vezuju.

S obzirom da je ekologija napuštenih životinja u velikoj mjeri vezana za ljudske aktivnosti, kontrolu populacije ovih životinja moraju da prate promjene u ponašanju čitave zajednice. Cilj plana je uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u zajednici, kao i poboljšanje zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa litalica.

Aktivnostima i radom na kontroli zdravlja i dobrobiti životinja utiče se i na kontrolu zdravlja ljudi. Populacija pasa može direktno da utiče na pojavu zoonoza, zato je izuzetno važno kontrolisati pse bez nadzora, naročito sprovođenjem mjera koje utiču na nekontrolisano razmnožavanje pasa i mjera za kontrolu populacije koje treba da se sprovode na human i održiv način.

Program kontrole i smanjenja populacije napuštenih pasa i mačaka na teritoriji opštine Bar je u izradi i regulisaće smjernice za smanjivanje brojnosti populacije napuštenih pasa i mačaka i održavanje tako ograničene populacije radi ostvarivanja sledećih ciljeva:

- a. ograničavanje na prihvatljivu mjeru populacije napuštenih pasa i mačaka koji žive na javnim površinama;
- b. unapređivanje dobrobiti i zdravlja vlasničkih i ne vlasničkih pasa i mačaka;
- c. promovisanje odgovornog vlasništva;
- d. stvaranje i održavanje populacije pasa i mačaka koja je imuna na bjesnilo;
- e. smanjivanje rizika od ostalih zoonoza;
- f. smanjivanje drugih rizika za zdravlje ljudi;
- g. zaštita životne sredine i drugih životinja od rizika.

Uhvati-steriliši-vakciniši-pusti (CNVR) je jedna od mjera koja se koristi kao preporuka definisana Programom za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori, a kojom se kontroliše populacija na određenom lokalitetu gdje je stanovništvo informisano o ciljevima i očekivanim rezultatima CNVR intervencije.

Sistem nadzora nad psima koji su obuhvaćeni CNVR programom, će se vršiti na način što će se psi mikročipovati kako bi se obezbjedila njihova identifikacija u budućnosti.

CNVR je pogrešno shvaćen kao jedinstvena metoda za kontrolu populacije pasa. Međutim, on jeste jedan od načina za kontrolu reprodukcije i, kao i svaka druga mjera za kontrolu populacije, mora se koristiti u kombinaciji sa ostalim mjerama. CNVR nije sprovodiv na svim lokacijama; zahtjeva tolerantnu zajednicu koja prihvata pse litalice i koja je spremna da brine o psima litalicama.

Kao upravitelji skloništa za napuštene životinje rukovodimo se pažnjom dobrog domaćina, obezbjedili smo uslove kojima se zadovoljavaju životne potrebe životinja, kao što su dovoljna količina kvalitetne hrane i vode, prostor za kretanje, higijenski uslovi života, kontakt sa životinjama i očuvanje fizičke i psihičke cjelovitosti životinje, preduzimanje i sprovođenje preventivnih, dijagnostičkih i drugih mjera radi očuvanja zdravstvenog stanja životinje i sprečavanja nastanka povreda, bolesti, stresa, bola i smrti životinje.

Korisnicima naših usluga smatramo sledeće kategorije :

- osobe koje prijavljuju nezbrinutu ili izgubljenu životinju
- vlasnici kojima je vraćena životinja, osobe koje udomljavaju nezbrinutu životinju,
- djeca iz vrtića i škola i građani Bara, kroz čije se posjete, edukaciju ili drugi oblik komunikacije potiče povezivanje ljudi sa životinjama i civilizovano ponašanje.
- javnost i mediji
- primjenjivi zakonski i regulatorni zahtjevi,
- Gradska uprava
- srodne organizacije
- volonteri
- dobavljači proizvoda i usluga
- pojava posebnih situacija (npr. pandemija) koje mogu značajno utjecati na rad Skloništa i na šire okruženje.

12. CILJEVI

Okvirni ciljevi su sprovođenje plana za kontrolu populacije pasa u opštini Bar i obuhvataju:

- smanjenje i kontrolu populacije napuštenih pasa i pasa bez nadzora;
- poboljšanje zdravlja i dobrobiti populacije vlasničkih pasa i pasa bez nadzora;
- izgradnju sistema za kontrolu populacije pasa;
- poboljšanje uslova u skloništu;
- jačanje instituta "odgovornog vlasništva", kao i edukaciju i podizanje svijesti stanovništva;
- smanjenje broja ujeda i drugih negativnih pojava izazvanih od strane uličnih pasa (saobraćajne nesreće, izazivanje šteta domaćinstvima i dr.).

Na osnovu postojećih podataka i trenutne situacije na teritoriji opštine Bar, sprovodimo sledeće mjere:

1. praćenje i procjena postojećeg broja pasa i njihove rasprostranjenosti;
2. identifikaciju i registraciju pasa u skladu sa zakonom;
3. kontrolu razmnožavanja;
4. saradnju sa lovcima u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa;
5. edukaciju i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu;

Ove mjere sprovodimo u cilju smanjenja učestalosti ugriza pasa a smatramo da bi nam druge nadležne službe osim redovnih kontrola i asistencija najviše pomogle na način što bi preduzeli mjere koje bi pomogle u sprečavanju prevoza i ostavljanja pasa lualica sa teritorija drugih opština na teritoriji naše opštine.

13. IDENTIFIKACIJA I REGISTRACIJA PASA U SKLADU SA ZAKONOM

Nakon dobijanja rješenja broj : 003/1-312/24- UPI -4681/4 27.08.2024. godine i dozvole za rad Veterinarske službe od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, sprovodimo Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja i identifikacije.

Subvencijama Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove obezbjeđeni su besplatni pasoši, čipovi i vakcine za bjesnilo.

Na osnovu projekcije čipovanih pasa i dodjeljenih pasoša tokom 2024. godine , za sledeću godinu planiramo čipovanje i dodjeljivanje pasoša za 300 pasa, kao i obaveznu vakcinaciji protiv bjesnila.

Registracija i identifikacija pasa je ključni dio odgovornog vlasništva pasa, jer je povezana sa programima za zdravlje životinja, kao što je obavezna vakcinacija protiv bjesnila i omogućava praćenje pasa i pronalaženja vlasnika ako se pas izgubi i sprovođenje kaznene politike.

Čipovanje je obavezno za sve odrasle i novorođene pse, najkasnije 90 dana od rođenja, odnosno prilikom prve vakcinacije protiv virusnih bolesti ili napuštanja legla. Za pse koji su čipovani tokom proteklih godina, nakon dolaska u sklonište vrši se provjera čipa.

Mikročip je trajan, a očitava se pomoću kompatibilnog elektronskog čitača. Preko broja na čipu u jedinstvenoj bazi mogu se dobiti podaci o životinji i njenom vlasniku, čime se pored ostalog postiže i veći nivo odgovornosti držalaca životinja, a vlasnici stiču jedan od neophodnih uslova da svog ljubimca mogu voditi van granica Crne Gore.

Nakon identifikacije i vakcinacije od strane veterinarske službe vrši se upis pasa u Registar kućnih ljubimaca u skladu sa Zakonom o veterinarstvu i Pravilnikom o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Službeni list CG", br. 062/18). Vlasnik životinje dobija i pasoš za kućne ljubimce.

Uspostavljena baza podataka je u nadležnosti Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.

U skladu sa navedenim nastavićemo da apelujemo na građane putem medija, tokom posjeta Skloništu i u posrednoj komunikaciji sa građanima na način što ćemo nastaviti sa dijeljenjem propagadnog materijala, štampanjem flajera u cilju edukacije građana i upoznavanje sa obavezama i kaznenim odredbama.

14. KAPACITETI SLUŽBE ZA RAD U SKLONIŠTU ZA NAPUŠTENE ŽIVOTINJE

Sklonište je opremljeno za ispunjavanje svoje osnovne djelatnosti - prihvata i briga o nezbrinutim životinjama. Zakonom o veterinarstvu, Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja, Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja, Pravilnikom o načinu identifikacije pasa i mačaka regulišu se pitanja i kaznena politika u ovoj oblasti.

Takođe i lokalnom Odlukom o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama između ostalog propisuju se uslovi i način držanja kućnih ljubimaca, sakupljanje, smještaj, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja, kao i predviđene kaznene mjere za pravna i fizička lica - vlasnika pasa, kao i za privredno društvo koje vrši poslove zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca i održavanje skloništa za njihovo zbrinjavanje.

Smještajni kapacitet skloništa je za 80 pasa i 20 mačaka, a u okviru skloništa se nalaze :

- ~ otvoreni ograđeni prostor
- ~ zgrada za obavljanje administrativnih, stručnih, edukativnih i ostalih poslova
- ~ Veterinarska ambulanta-služba
- ~ informatička i komunikacijska oprema (administrativna služba) ; prostori za skladištenje lijekova, hrane za životinje i za ostale potrebe
- ~ agregati, komora, alati i ostala oprema za neometano sprovođenje osnovnih djelatnosti i održavanja infrastrukture.

Tehnička opremljenost službe za hvatanje pasa , prevoz i zbrinjavanje je u potpunosti opremljena sa specijalizovanim vozilom sa kavezima za uhvaćene pse kao i opremom za hvatanje (dugačke zaštitne rukavice, sajle, puvaljke i strelice za uspavlivanje).

Svaki radnik mora poznavati granice sopstvene odgovornosti za kvalitetnu brigu i postupanje prema životinjama i mora se obratiti Upravi u slučaju kada se radi o pojavama koje su izvan njegovog područja odgovornosti i djelovanja.

Veterinarska služba stručno je i tehnički osposobljena za temeljnu preventivnu i operativnu brigu o životinjama. Postupci održavanja, čišćenja, dezinfekcije i sterilizacije odgovarajućih prostora i opreme se vrše prema utvrđeni planovima.

Sav uskladišteni asortiman lijekova i hrane je uredno složen, a posebna se pažnja posvećuje roku trajanja namirnica odnosno lijekova i veterinarsko medicinskih proizvoda s ograničenim rokom trajanja. Takođe se vodi briga o temperaturnom režimu za skladištenje lijekova i veterinarsko medicinskih proizvoda.

U 2025. godini planirana je nabavka veterinarskog ultrazvuka sa različitim funkcijama softvera. Ultrazvuk će pružiti pouzdanu dijagnostiku za abdominalne, vaskularne i kardiološke skenove za mačke i pse .

Uprava skloništa ima obavezu održavati radno okruženje unutar kriterijuma koji su utvrđeni propisima i pravilima struke u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom definisane su i obaveze imaoća otpada.

U navedeno ubrajamo i postupanje sa farmaceutskim otpadom u skladu sa ekološkim i tehnološkim zahtjevima i mogućnostima, uz poštovanje primjenjive zakonske i druge obavezujuće regulative .

U farmaceutski otpad spadaju lijekovi i njihova primarna ambalaža, ili lijekovi kojima je istekao rok upotrebe ili su postali neupotrebljivi; dok u medicinski otpad spadaju korišćene igle, lancete, skalpeli , pribor korišćen za pripremu i aplikaciju farmaceutskih preparata, i drugi oštri predmeti. Izvršena je nabavka specijalnih ambalažnih jedinica (kontejnera, držača, kesa) i svako pakovanje je označeno i predaje se ovlašćenoj firmi za preradu otpada.

Radi sprječavanja kontaminacije podzemnih voda i širenja opasnih bolesti uzrokovanih raspadanjem životinjskih ostataka, a s ciljem zaštite zdravlja lokalnog stanovništva, očuvanja životne sredine i unapređenja ekoloških standarda, smatramo da je neophodno uvesti krematorijum za sagorijevanje životinjskih ostataka.

Tokom 2025. godine planiramo kao direktan korisnik, uz podršku Odjeljenja za upravljanje projektima Opštine Bar, apliciramo na jedan od otvorenih poziva za prekograničnu saradnju, koji se finansiraju iz sredstava EU. Ključna aktivnost projekta biće implementacija navedenog krematorijuma.

Tematski prioriteti za koje će ova aktivnost biti relevantna odnose se na očuvanje i zaštitu životne sredine, a apliciranje će biti moguće u okviru sledećih programskih poziva: IPA CBC CG-Alb, Interreg IPA HR-BA-ME, Interreg IPA Južni Jadran, Interreg Dunavski region i Interreg IPA ADRION.

Obrazloženje:

Prirodna dekompozicija omogućava razvoj patogena koji mogu izazvati bolesti poput lajšmanioze, bjesnila, antraksa, parvoviroze, afričke kuge i Q-groznice, što ugrožava i ljude i životinje, posebno kroz kontaminaciju tla i vode.

Prirodna dekompozicija životinja oslobađa metan i druge gasove staklene bašte, doprinosi zagađenju tla i privlači štetocine.

Uvođenje krematorijuma za sagorijevanje životinjskih ostataka predstavlja jedino dugoročno održivo rješenje. Krematorijum rješava sve gore navedene probleme, uključujući kontaminaciju tla i voda, širenja patogena i negativne ekološke posledice. Njegova implementacija dodatno će doprinijeti efikasnosti i kontroli samog procesa eliminacije životinjskih ostataka kako od eventualno uginulih divljih životinja u lovištu , tako i od domaćih životinja koje se po ustaljenoj praksi odlažu na neadekvatnim lokacijama i na nepropisan način .

Krematorijum zauzima značajno manji prostor i omogućava reciklažu krajnjih proizvoda sagorijevanja.

Moderni krematorijumi za sagorijevanje životinjskih ostataka su energetske efikasni i imaju nisku potrošnju energije. Za potrebe lovišta i skloništa, kao i za obavljanje drugih djelatnosti od javnog interesa, dovoljan je model koji radi na napajanju od 230 V. Ovaj model može se snabdijevati energijom putem solarnih panela koji će biti instalirani u skloništu u decembru 2024. godine.

Implementacija energetske efikasnog krematorijuma za sagorijevanje životinjskih ostataka direktno doprinosi tematskim prioritetima zaštite i očuvanja životne sredine, te je sredstva za njihovu instalaciju moguće dobiti kao donaciju od EU u okviru jednog od poziva za dostavljanje predloga projekata koji će se otvoriti za tu osu prioriteta u toku 2025. godine. Neophodno je da Opština Bar, preko Odjeljenja za upravljanje projektima, preuzme vodeću ulogu u pripremi projektne aplikacije, dok će doo „Lovstvo“ biti direktan korisnik projektnih aktivnosti.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih osigurava da zaposleni raspolažu potrebnim znanjem i uvježbanošću za uspješno izvršenje zadataka.

Dodatno osposobljavanje svih zaposlenih u organizaciji sprovodiće se u saradnji sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, koje smo i kroz posjete stručnjaka iz regiona i inostranstva ugovorili tokom njihove posjete skloništu.

15. ZBRINJAVANJE NAPUŠTENIH PASA I MAČAKA

Hvatanje napuštenih pasa i mačaka na javnim površinama grada a naročito u slučajevima kada se stručnom opservacijom nadležnih službi ustanovi da je njihov broj na određenoj lokaciji prevazišao kapacitet te lokacije i da je time ugrožena bezbjednost građana, po prijavi građana i u slučajevima kada postoji nalog nadležnog državnog organa tretiramo na sledeći način:

- Napuštene životinje se hvataju savremenim metodama i sredstvima, na način koji će izazvati najmanji nivo straha , bola i stresa kod životinja koje se hvataju.
- Nakon hvatanja napuštenih životinja koje su se nalazile na javnim gradskim površinama, službenici zoohigijene transportuju ih do skloništa u skladu sa zakonskim odredbama.
- Životinje se evidentiraju u bazi podataka o napuštenim psima, obavezan je klinički pregled od strane veterinara i ukoliko se ustanovi bilo kakvo oboljenje, takve se životinje u skladu sa procjenom doktora – veterinarom podvrgavaju medinskom tretmanu do izliječenja.
- Sve napuštene životinje koje su kliničkim pregledom konstatovano zdrave moraju se podvrgnuti sterilizaciji, dehelmintizaciji, vakcinaciji protiv infektivnih bolesti , trajno obilježiti mikročipom.
- U skladu sa Zakonom o dobrobiti životinja , po isteku 30 – og dana boravka u skloništu ako se ne pronađe vlasnik odnosno ako se ne zbrine na drugi način a ukoliko nije agresivna ili izuzetno stara ili neizlječivo bolesna, takav životinja se može vratiti na lokaciju na kojoj je je služba zoohigijene uhvatila.
- Poslije vraćanja na lokaciju sa koje je dovedena , vlasnički status životinje ostaje nepromjenjen. Takva se životinja i dalje smatra napuštenom , odnosno životinjom bez vlasnika.

Obzirom da je Sklonište za napuštene životinje stupilo u rad u junu 2023. godine nije se mogla napraviti procjena za 2024. godinu o broju udomljenih pasa kao i o planiranim intervencijama (sterilizacije i kastracija) pasa.

U tabeli je predstavljen izvještaj o broju tretiranih pasa u azilu od 01.01.2024. godine do 01.11.2024. godine.

Period od 01.01. do 01.11.2024.godine	Broj
Udomljeno pasa	163
Psi vraćeni na lokaciji gdje su preuzeti	77
Psi vraćeni vlasniku	13
Sterilizacije ženki	82
Kastracije mužjaka	76
Mikročipovani psi	250

U 2025. godini planiramo da organizujemo akciju besplatne sterilizacije i kastracije pasa , o kojoj će građani Bara biti obavješteni putem medija, društvenih mreža i neposredno prilikom obilaska terena.

16. UDOMLJAVANJE ŽIVOTINJA

Udomljavanje životinja predstavlja najhumaniji način zbrinjavanja kojim se napuštenim psima i mačkama obezbjeđuje trajni dom.

U skloništu se nalaze razne kategorije i pasmine pasa, a zajednička im je sudbina neželjenih kućnih ljubimaca. Svi psi koji se udomljavaju iz skloništa vakcinisani su protiv bjesnila i ostalih zaraznih bolesti i mikročipovani, a odrasli i sterilisani tj. kastrirani.

Prilikom udomljavanja potpisuje se Ugovor o udomljavanju između Skloništa i udomitelja kojim su regulisana prava i obaveze i međusobni odnosi.

Osnovni zadatak Skloništa za napuštene životinje je stalna briga o nezbrinutim životinjama. Težnja i misija je propagirati pozitivan odnos prema životinjama, smanjiti broj nezbrinutih životinja i što brže i kvalitetnije ih udomiti.

Sklonište posjeduje i čuva lične podatke osoba koje su se odrekle psa i osoba koje su udomile psa. Ti podaci nisu dostupni trećim osobama, u skladu sa Zakonu o zaštiti ličnih podataka.

Povremeno su moguće situacije u kojima Sklonište zbog popunjenosti ne može primiti nove životinje. Promjene mogu imati i privremeni karakter zbog pojave određenih bolesti ili opasnosti od njih, zbog ekstremnih vremenskih prilika ili iz drugog nepredvidivog razloga.

Zaposleni su upoznati s pravilima održavanje reda unutar prostora Skloništa, a s tim se pravilima upoznaju i posjetioci i druge osobe koje dolaze u Sklonište.

Posjete skloništu za napuštene životinje za građane su dozvoljene utorkom i četvrtkom od 11:00 h do 13:00 h. Saradnju sa NVO organizacijama i povezane aktivnosti planiramo proširiti na način što ćemo ih usmjeriti ka svim građanima, uzimajući u obzir bezbjednost i ljudi i životinje.

Na sajtu skloništa za napuštene životinje azil.bar mogu se pronaći informacije o životinjama koje se trenutno nalaze u našem skloništu, kao i o onim koje su uspješno udomljene. Takođe, građani imaju mogućnost objaviti oglas za udomljavanje životinja i pružiti im topli dom koji zaslužuju.

17. EDUKACIJA I PODIZANJE SVIJESTI O ODGOVORNOM VLASNIŠTVU

Edukacijom treba podsticati veću odgovornost vlasnika pasa. Takođe, postoje specifične ključne poruke koje ćemo tokom planiranih edukativnih aktivnosti naglasiti : prevencija ugriza, odabir i briga o psima, što se očekuje od odgovornog vlasnika, upućivanje na značaj i mogućnost pristupa preventivnim tretmanima, znanje o normalnim i abnormalnim ponašanjima pasa.

Posebno ćemo se osvrnuti na edukaciju o ponašanju pasa, navikama i odnosu djece prema njima, koja će da sadrži:

- informacije o izboru odgovarajuće rase psa i osiguranje zdravlja i dobrobiti psa, što uključuje navikavanje psa na okolinu u kojoj se nalazi te socijalizacija i obuka psa;
- identifikaciju i registraciju pasa i upis u Registar kućnih ljubimaca koje vodi Uprava;
- sprječavanje bolesti, naročito bjesnila, ehinokokoze i lajšmanioze redovnom vakcinacijom i tretiranjem protiv endo i ekto parazita;
- edukacija namijena kako bi se smanjila učestalost ugriza, posebno djece;

Planirane edukacijske inicijative ćemo u koordinaciji sa lokalnim obrazovnim ustanovama sprovesti od strane obučениh profesionalaca. Bitno je uključiti sve potencijalne izvore za edukaciju o psima kako bi se obezbijedilo da su poruke dosljedne, sa posebnim fokusom na poruke protiv surovosti i promovisanje pozitivne i zdrave koegzistencije sa životinjama u lokalnoj zajednici.

Ovakve edukacije će objediniti sve grupe iz područja za dobrobit životinja; veterinare, škole, institucije, organizacije za sprovođenje i medije.

Poruke edukacije mogu biti prenešene na razne načine, uključujući formalne seminare i predavanja u školama, letci i brošure djeljeni cijanoj publici, podizanje svijesti u javnosti kroz štampu, panoe, radio i TV.

18. PLAN SMANJENJA UČESTALOSTI UGRIZA PASA

Edukacija i odgovorno vlasništvo predstavljaju najefektivnije sredstvo za smanjenje učestalosti ugriza pasa , te primjena kaznenih odredbi propisanih Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja i Odlukom o kućnim ljubimcima na teritorijama opštine Bar.

Uspostavljanje sistema identifikacije i registracije pasa značajno je za pronalaženje vlasnika psa.

Takođe, jedna od mjera zaštite od napada pasa je i registracija opasnih pasa te razvijanje odgovornog vlasništva. Vlasnik koji drži opasnog psa treba da prođe obuku sa psom, uz provjeru stepena socijalizacije psa.

Poslove obuke pasa mogu obavljati pravna ili fizička lica registrovana i upisana u evidenciju za tu djelatnost kod Kinološkog saveza Crne Gore, kao i lica registrovana i sertifikovana od strane priznate institucije za obuke pasa.

Primjenom odredbi odluka lokalnih samouprava o načinu držanja kućnih ljubimaca, kao i primjenom kaznenih odredbi iz istih u krajnjem slučaju planiramo smanjenje mogućnosti ugriza i ugrožavanja drugih životinja i čovjeka.

19. FINANSIJSKI PLAN POSLOVANJA ZA 2025. GODINU

Financijski plan za 2025.godinu projektovan je na osnovu ostvarenih troškova sa 22.11.2024. godine i pretpostavljenih potreba za zadnji mjesec 2024.godine.

UKUPAN PRIHOD 414.500,00
UKUPAN RASHOD 414.000,00

PRIHODI

PREGLED PLANIRANIH PRIHODA					
I	Opis	Plan za 2024 godinu	Procjena ostvarenja za 12 mjeseci	Plan za 2025 godinu	Index 5:4
1	2	3	4	5	6
1.1	Članarina domaćih lovaca	25.000,00	25.000,00	25.000,00	100
1.2	Članarina ino lovaca	5.000,00	2.000,00	2.000,00	100
1.3	Dnevne dozvole i naknade za odstrijel	3.500,00	5.000,00	5.000,00	100
1.4	Transfer iz budžeta	360.000,00	375.000,00	375.000,00	100
1.5	Refundacija bolovanja			6.000,00	
1.6	Usluge iz azila			1.500,00	
	UKUPNO	393.500,00	407.000,00	414.500,00	101

Ukupno planirani prihodi za 2025.godinu planirani su na iznos 416.000,00 € i veći su u odnosu na procjenu ostvarenja za 2024. za cca 8.000,00€, a odnose se na refundaciju bolovanja za zaposlenog i naplatu usluga iz skloništa za napuštene životinje.

Planirana je naplata usluga hvatanja, preuzimanja i zbrinjavanja vlasničkih pasa u iznosu od 1.500,00€.

Ostali prihodi su uglavnom planirani na nivou prihoda iz 2024. godine.

RASHODI

PREGLED PLANIRANIH RASHODA					
II	Opis	Plan za 2024 godinu	Procjena ostvarenja za 12 mjeseci	Plan za 2025 godinu	Index 5:4
1	2	3	4	5	6
2.1	Zarada zaposlenih	255.000,00	223.000,00	288.000,00	111
-	Zarada zaposlenih-agencijsko zaposlenje		34.750,00		
2.2	Odbor direktora-bruto	15.850,00	23.000,00	21.000,00	91
2.3	Ostale naknade zaposlenih	7.750,00	5.000,00	6.500,00	130
2.4	Privremeni i povremeni poslovi- Ugovor o djelu	5.000,00	7.500,00	5.000,00	66
	UKUPNO	283.600,00	293.250,00	320.500,00	109

2.1. Zarada zaposlenih

Planirani troškovi za zarade zaposlenih za 2025. godinu su 288.000,00€ i veći su za 11% u odnosu na procjenu ostvarenja za 2024. godinu.

Planirano povećanje zarade proizilazi iz obaveze usaglašavanja zarada zaposlenih sa programom Evropa sad 2. Usklađivanje sa Kolektivnim ugovorom po preporuci revizora Opštine Bar kao i zaposlenjem veterinarara zbog otvaranja veterinarske ambulante.

Dio uvećanja troškova koji je uvećan u odnosu na 2024. godinu će se nadomjestiti uštedom zbog prestanka korišćenja usluga privatne veterinarske ambulante, koje su na dan 28.11.2024. godine iznosile 12.000,00 eura.

Planirane bruto zarade zaposlenih odnose se na 26 radnih mjesta.

2.2. Odbor direktora-bruto

Planirani trošak za isplatu naknade Odboru direktora za 2025. godinu je manji u odnosu na procjenu ostvarenja za 2024.godinu iz razloga što je programom Evropa sad 2 smanjen trošak penzijsko-invalidskog osiguranja sa 20,5% na 10%.

2.3. Ostale naknade zaposlenih

Ostale naknade zaposlenih odnose se na isplate pomoći u slučaju smrti zaposlenog ili člana uže porodice, radne jubileje, zimnicu, kao i ostale naknade propisane odredbama Kolektivnog ugovora.

III	Opis	Plan za 2024. godinu	Procjena ostvarenja za 12 mjeseci	Plan za 2025. godinu	Index 5:4
1	2	3	4	5	6
3.1	Održavanje, uređenje lovišta, objekata i azila	2.000,00	2.000,00	2.000,00	100
3.2	Nabavka osnovnih sredstava	14.000,00	8.000,00	12.000,00	125
3.3	Alat i sitan inventar za održavanje lovišta i azila	3.000,00	1.500,00	1.500,00	100
3.4	Materijal za održavanje higijene kancelarija, dezinfekcija i dezinsekcija azila	2.600,00	1.500,00	1.500,00	100
3.5	Kancelarijski materijal i izrada dozvola za lov	1.200,00	1.400,00	1.400,00	100
3.6	Hrana za napuštene životinje i divljač	12.000,00	4.000,00	8.000,00	125
3.7	HTZ oprema	1.500,00	1.000,00	2.000,00	200
3.8	Održavanje osnovnih sredstava i sajta	5.000,00	5.000,00	5.000,00	100
3.9	Gorivo	18.000,00	18.000,00	18.000,00	100
3.10	Amortizacija	1.500,00	1.500,00	1.500,00	100
3.11	PTT troškovi	4.000,00	4.000,00	4.000,00	100
3.12	Voda	3.000,00	2.200,00	2.500,00	114
3.13	Električna energija	2.200,00	2.400,00	3.600,00	150
3.14	Usluge kopiranja i korićenja materijala	1.000,00			
3.15	Reklamni i propagandni materijal	500,00	550,00	600,00	109
3.16	Prolaz kroz tunel	500,00	200,00	200,00	100
3.17	Reprezentacija, otvaranje lova	3.500,00	2.600,00	3.000,00	115
3.18	Osiguranje i registracija vozila	1.500,00	1.500,00	1.500,00	100
3.19	Trošak članarina	600,00	1.150,00	1.200,00	104
3.20	Provizija banke	800,00	800,00	800,00	100
3.21	Sudske i administrativne takse	200,00	200,00	200,00	100
3.22	Usluge veterinarske ambulante	30.000,00	12.000,00		
3.23	Advokatske usluge		375,00	500,00	133
3.24	Osiguranje zaposlenih i objekata	800,00	1.200,00	1.200,00	100
3.25	Sponzorstvo		500,00	500,00	100
3.26	Nabavka lijekova i medicinskih preparata		4.000,00	20.000,00	500
3.27	GPS usluge		500,00	500,00	100
3.28	Pretplata na službena glasila		300,00	300,00	100
	U K U P N O	109.400,00	78.375,00	93.500,00	119
	UKUPNO: II + III	393.000,00	371.625,00	414.000,00	111

3.2. Nabavka osnovnih sredstava

Planirani troškovi za nabavku osnovnih sredstava za 2025. godinu su 12.000,00€ i veći su za 34% u odnosu na procjenu ostvarenja za 2024. godinu.

Planirana je nabavka ultrazvuka za pse i mačke, autoklava kao i ostala potrebna sredstva za sklonište za napuštene životinje.

3.6. Hrana za napuštene životinje i divljač

Troškovi hrane za napuštene životinje i divljač za 2025. godinu planirani su u iznosu od 8.000,00€ i veći su za 50% u odnosu na procjenu ostvarenja za 2024. godinu. Razlika u ostvarenju troška na ovoj poziciji uzrokovana je donacijama u hrani od strane ljubitelja životinja.

3.7. HTZ oprema

Planirani troškovi za HTZ opremu su 2.000,00€ i veći su za 50% u odnosu na procjenu ostvarenja za 2024. godinu.

Planirana je nabavka obuće i opreme za lovočuvarsku službu.

3.13. Električna energija

Planirani troškovi za električnu energiju su 3.600,00€ i veći su za 33% u odnosu na procjenu ostvarenja za 2024. godinu.

Planirana je ugradnja solarnih ploča Solari 5000+ (fotonaponski sistem) u saradnji sa Elektroprivredom Crne Gore.

3.14. Usluge kopiranja i korićenja materijala

Usluge kopiranja i korićenja materijala za Skupštinu nisu planirane za 2025. godinu iz razloga što sada usled smanjenog broja primjeraka štampanog materijala, a povećanog broja primjeraka u elektronskoj formi pripremu materijala odrađuju zaposleni u kancelariji, a do sada su iste odrađivale firme koje imaju opremu za korićenje i štampanje.

3.22. Usluge veterinarske ambulante

Usluge veterinarske ambulante nisu planirane za 2025. godinu iz razloga što je d.o.o "Lovstvo" Bar u avgustu 2024. godini dobilo Rješenje od Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove o ispunjavanju uslova u pogledu kadra, prostora, tehničkih uslova i opreme za obavljanje veterinarske djelatnosti.

3.26. Nabavka lijekova i medicinskih preparata

Planirana je nabavka lijekova i medicinskih preparata za veterinarsku službu Skloništa za napuštene životinje u iznosu od 20.000,00€.

Ostali troškovi planirani su uglavnom na nivou troškova iz 2024. godine.

20. ZAKLJUČAK

Društvo je u predhodnoj godini u obije sfere poslovanja započelo realizaciju dugoročnih ciljeva formuliranih strateškim dokumentima.

U oblasti lovstva uspješno su realizovane obaveze definisane novom lovno-privrednom osnovom kao i obaveze prevencije pojave zaraznih bolesti kod divljih životinja.

U oblasti brige o napuštenim i odbjelim životinjama uspješno smo odgovorili svim zadatim obavezama, što je rezultiralo dobijanjem Rješenja kojim se upisuje Veterinarska služba „Lovstvo“ u Registar veterinarskih organizacija i službi i koja ispunjava propisane uslove u pogledu kadra , prostora , tehničkih uslova i opreme za obavljanje veterinarske djelatnosti.

Prilikom učestvovanja u organizaciji manifestacija iz oblasti kinologije i veterine koje nisu bile samo regionalnog već internacionalnog karaktera, od čelnih ljudi iz ove branše dobili smo pohvale i potvrdu da smo na pravom putu ostvarenja ciljeva.

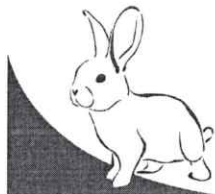
Osim zakonskih obaveza kao i onih koje definišu strateški dokumenti , smjernice i savjeti koje smo dobili ovom prilikom bile su osnov planiranja za narednu godinu.

Dalji uspjeh u ostvarenju ovog programa i plana u mnogome zavisi i od korisnika usluga koje pruža ovo preduzeće.

Odgovornim ponašanjem i daljom edukacijom zaposlenih stvorićemo još bolje uslove i mogućnosti da na građane stečena znanja prenesemo i na taj način u značajnijoj mjeri utičemo na stepen poštovanja normi koje definišu zakoni i odluke vezane za sferu poslovanja ovog preduzeća.

Izvršni direktor
Marko Brnjada

D.o.o "Lovstvo" Bar

Broj 1929/24

Bar, 25.11.2024.godine

Na osnovu člana 12 Statuta d.o.o „Lovstvo“ Bar broj 156/23 od 27.02.2023. godine , Odbor direktora na VIII sjednici održanoj 25.11.2024. godine, jednoglasno je donosio sledeću

ODLUKU

Usvaja se Program rada D.o.o "Lovstvo" Bar sa finansijskim planom za 2025. godinu.

Predsjednik Odbora direktora

Mr Aleksandar Markolović

